

משפט עסקי ומסחרי

מרצה: ד"ר ניר מנדל

מתרגלים: יקי גולד, אורטל יצחקי, צח רויטנברג

סמסטר ב' תשס"ט

מועד א'

מועד הבחינה:	יום ראשון 5.7.09, שעה 14:00
משך הבחינה:	ארבע שעות. לא תינתן הארכה.
מס' עמודים:	5 עמודים
חומר עזר:	מותר השימוש בכל חומר עזר.

- נא להקפיד על היקף המקום המוקצב לכל שאלה. חריגות לא ייבדקו.
- נא לענות על: שאלות 1 + 2 במחברת 1
שאלה 3 במחברת 2
שאלה 4 במחברת 3

R-14

בהצלחה !!

הוראות חשובות לצורך סריקת מחברת הבחינה:

- נא להמנע מכתובה בעט ירוק או בעפרון.
- נא לא לכתוב בתחום השוליים.

בתום הבחינה על התלמיד להקפיד ולמסור למשגיחה באופן אישי את גיליון ומחברות הבחינה, ולהמתין עד אשר תסמן המשגיחה את המסירה.

שאלה מס' 1 (25%, עד שלושה עמודים)

חלק א' (18%)

להלן כתבה אשר פורסמה ביום 8.6.09 בעיתון "דה מרקר":

"אנחנו בתחרות קשה מול ידיעות אחרונות, אם העיתונים לא מגיעים לקיוסק בזמן, זה אבוד. כשכל המפעל עמד בפני פשיטת רגל והזרמנו הון, שקלתי שיקולי מוסר מול טובת החברה" - כך אמר אתמול מו"ל "מעריב", עופר נמרודי, בבית המשפט המחוזי בתל אביב בנוגע להחלטתו לשלם ליו"ר ארגון מובילי "מעריב" ... בתמורה לכך שלא יקומם נגדו את שאר מובילי העיתון. "תקופה ארוכה שהוא (אהרונ...) טחן לי את המוח. הייתי מוציא לאור צעיר, בן 32, ונכנעתי לו. אלה היו דמי סחיטה מבחינתי, שילמתי כדי שהוא ישכנע את כל המובילים לחתום על ההסכם", אמר. לפני כארבע שנים תבע יוחאי אהרונ, יו"ר ארגון מובילי "מעריב", כ-3.5 מיליון שקלים מהעיתון... אהרונ טען, באמצעות עו"ד יורם מושקט, כי ב-93 התחייב העיתון להעסיקו עד 2009 ולהעניק לו תנאים משופרים. ואולם, עבודתו הופסקה ב-2005... והוא תבע הפרשי תגמול. נמרודי דחה את כל הטענות וטען להגנתו, באמצעות עו"ד רקפת פלד, כי ההסכם שהציג אהרונ מ-93 אינו חתום ואינו מחייב... "זה היה חד משמעית אקדח ברקה. הוא דרש ממני כסף כדי שחברים שלו יחתמו על ההסכמים", אמר.

התביעה נשוא הכתבה הינה תביעתו של יו"ר ארגון מובילי מעריב, אהרונ, לקבל תגמולים בגין השנים 2005 – 2009, עקב הסכם בינו לבין מעריב משנת 1993, אשר מעריב חדל מלקיימו משנת 2005 ואילך. כנגד תביעה זו מעלה מעריב, באמצעות נמרודי, מו"ל מעריב, מספר טיעונים. דונו בטענות המשפטיות העולות מטיעונו של נמרודי כנגד התביעה והאם הן צפויות להתקבל.

חלק ב' (7%)

במסגרת "עסקת החבילה" המתגבשת במשק מוצעים שינויי חקיקה שונים, ובכלל זאת תיקון לחוק הסכמים קיבוציים, אשר קובע, בין היתר, כדלקמן:

"1n33. (א) מעביד חייב לנהל משא ומתן בעניינים... עם ארגון עובדים יציג...

(ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לחייב מעביד להסכים או לחתום על הסכם קיבוצי עם ארגון עובדים..."

בגין הפרת הוראות הסעיף יוטלו, לפי הצעת החוק, סנקציות שונות.

- א. באיזה עקרון יסוד של דיני החוזים יש בסעיף 1n33(א) להצעת החוק כדי לפגוע?
- ב. האם יש באמור בסעיף 1n33(ב) להצעת החוק כדי למנוע את הפגיעה האמורה?

שאלה מס' 2 (25%, עד שלושה עמודים)

חלק א' (18%)

להלן כתבה אשר פורסמה באתר ynet ביום 11.6.09 :

"לפני חודשים ספורים התגלה בגופה של דליה גלבוע, מנהלת בכירה בחברת IBM, סרטן השחלות. בימים אלה, אחרי שעברה ניתוח, היא נמצאת בעיצומם של הטיפולים הכימותרפיים. עקב כך נשר שיערה.

מכיוון שהמערכת החיסונית שלה פגיעה מאוד, הורו לה הרופאים להימנע מלשבת במקומות סגורים והומי אדם, כך שלא תהיה חשופה מדי לפגיעתם של חידקים. כשהיא ובעלה חיפשו מסעדה עם חצר או מרפסת לבילוי של יום שישי, הם הגיעו למסעדת קנטינה בתל-אביב. כמה ימים לפני כן הזמין הבעל, דני גלבוע ... מקומות במסעדה, וציין במפורש שהם מעוניינים לשבת במרפסת.

ביום שישי הגיעו לשם בני הזוג... התברר להם שלמרות ההזמנה – אין מקום בעבורם במרפסת. הבעלים... עמד בכניסה והפנה אותם פנימה. הבעל הסביר שאשתו חולת סרטן, ולכן אינה יכולה לשבת בפנים. לדבריו, ענה להם [הבעלים]: "הזמנתם מקום בפנים, לא בחוץ, ואל תעשו לי פה הצגות. אני רגיל שאנשים משקרים כדי לעבור מקום". במשך כמה דקות ניסו בני הזוג ההמומים לדבר על לבו, ואולם [הבעלים] לא התרשם. לבסוף יצאו מהמסעדה...

"אני לא מוצאת מספיק מלים כדי להביע את שאט נפשי מהתגובה הזאת", אמרה גלבוע. "גם ככה המחלה הזאת מדכאת, הייתי מצפה לגילוי של רצון טוב, ולא לאטימות וגסות רוח כזאת. נראה לי הזוי להתחנן על מקום במרפסת, מה גם שדאגנו לכך כמה ימים מראש..."

הניחו כי בעקבות זאת בני הזוג תרו אחר מסעדה אחרת באזור, ושתי המסעדות היחידות בהן עלה בידיהם למצוא מקום פנוי במרפסת הייתה מסעדת "אהרונים", אשר מחירה גבוהים בכ- 20% ממחירי מסעדת קנטינה, ומסעדת "קפה בלאנק", אשר מחירה גבוהים בכ- 50% ממחירי מסעדת קנטינה, כאשר בני הזוג בחרו לבסוף במסעדת "קפה בלאנק".

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת החוזה).

חלק ב' (7%)

הניחו כי הזמנת המקום ממסעדת קנטינה בוצעה לא במישרין כי אם באמצעות אתר האינטרנט של המסעדה, וכי עקב תקלה ברשת התקשורת של המסעדה חל שיבוש והזמנתם לא נקלטה כראוי. במסגרת "תנאי השימוש באתר" נאמר כי "השימוש באתר כפוף לתקנון הנמצא במשרדי המסעדה וכן בקישור www.cantina.net", כאשר בתקנון האמור נאמר, בין היתר, כי "המסעדה לא תישא באחריות כלשהי עקב תקלה באתר; המשתמש באתר לא יהיה זכאי לפיצוי כלשהו; המשתמש באתר יהיה מנוע מלפנות לערכאות משפטיות עקב שימוש באתר".

האם לאור האמור תשתנה התשובה לחלק א'?

שאלה מס' 3 (30%, עד שלושה עמודים)

לאחרונה מגבש ח"כ ניצן הורוביץ (מרצ) הצעת חוק אשר לפיה, בין היתר, ספרים ישראלים חדשים יוכלו, בשנתיים הראשונות להוצאתם, להימכר בחנויות הספרים בהנחה מרבית של 15% ותו לא ממחירים הנקוב ("שיעור ההנחה המרבית"), וכמו כן כי על הוצאות ספרים ייאסר לתת תמריצים כלכליים לחנויות הספרים עבור עידוד מכירתם של ספרים מסוימים ("איסור תמריצי מכירה"). בכתבה אשר פורסמה בעיתון "דה מרקר" ביום 25.6.09 מצוטט ח"כ הורוביץ כמי שאומר כי – "אי אפשר להשאיר את התרבות לחסדי כוחות השוק הפראיים" וכן סיפר הורוביץ "על סופרים שאינם מגיעים לשכר מינימום, על 15 הוצאות ספרים שנסגרו בשנים האחרונות ועל 30 חנויות ספרים עצמאיות ששרדו בכל הארץ". בכתבה שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום 8.6.09 נטען כי בישיבה שהתקיימה ב"התאחדות הוצאות הספרים" (בה חברות עשרות הוצאות הספרים הפועלות בישראל) דנו בהחלטה של ההתאחדות לשכור לוביסטים כדי לקדם את הצעת החוק האמורה.

א. הסבירו מה צפויה להיות התוצאה הכלכלית של הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית, אם תתקבל, כיצד יש בכך לפגוע במטרות היסוד של דיני ההגבלים העסקיים, ומדוע מעוניינת אף ההתאחדות הוצאות הספרים בקידום הצעת החוק.

ב. הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית עדיין לא נתקבלה. הניחו כי חלף זאת (i) מנהלי שתי רשתות הספרים הגדולות – "סטימצקי" ו-"צומת ספרים" הגיעו להסכמה ברוח הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית. כמו כן הניחו כי (ii) ההתאחדות הוצאות הספרים הקימה חברה בת לפיתוח ממשק משתמש בעברית ל"ספר דיגיטלי" (ספר המאפשר קריאת טקסט מצג LCD מתקדם), כאשר הוצאות הספרים הסכימו בדבר מגבלות שונות בשימוש בתוצאות הפיתוח, וכן הסכימו שלא לבצע פיתוח מקביל של ממשק כאמור. נוסף לכך, כידוע, (iii) ההתאחדות הוצאות הספרים מארגנת מידי שנה, את "שבוע הספר העברי", כאשר הוסכם בין הוצאות הספרים בדבר מספר מרבי של כותרים חדשים אשר כל הוצאה תמכור לראשונה במסגרת שבוע הספר ו- (iv) ההתאחדות הוצאות הספרים שכרה לוביסטים כדי לקדם את הצעת החוק של ח"כ הורוביץ.

(1) האם כל אחד מ- i – iv המתוארים לעיל מהווה הסדר כובל?

(2) אם כן, האם כל אחד מההסדרים הכובלים כאמור זכאי לפטור?

ג. הצעת החוק של ח"כ הורוביץ מבקשת, כאמור, אף לאסור על הוצאות ספרים לתת תמריצים כלכליים לחנויות הספרים. הסבירו:

(1) כיצד הצעת החוק בעניין איסור תמריצי מכירה פוגעת בתחרות;

(2) באילו נסיבות איסור תמריצי מכירה הינו ראוי ועולה בקנה אחד עם דיני ההגבלים העסקיים;

(3) מדוע, על פני הדברים, הנסיבות המתוארות בס"ק (2) לעיל אינן מתקיימות במקרה זה.

שאלה מס' 4 (20%, עד שני עמודים)

אייל סובל מקור, וצינה גורמת לו ככלל לחלות. למרות זאת, אייל ורעייתו איילת נרשמו לטיול מאורגן לאיסלנד. ערב הטיול רכש אייל, באמצעות שיחה טלפונית עם מוקד חברת הביטוח, ביטוח חיים ביחס לעצמו וביחס לרעייתו, על סך של \$ 100,000 לכל אחד מהם (כאשר בשני המקרים המבוטח הינו אייל), ביטוח לכיסוי עלות אשפוז בבית חולים "מכל סיבה שהיא", הן לעצמו והן לרעייתו, וכן רכש ביטוח מטען, כאשר סכום הביטוח הינו \$ 2,000 (בעוד אשר שווי המטען הינו \$ 2,500). מבלי שידע זאת, רעייתו של אייל רכשה אף היא ביטוח חיים, ביחס לעצמה (בלבד), על סך של \$ 150,000, וכן ביטוח לכיסוי עלות אשפוז בבית חולים "עקב תאונה", עבור עצמה (בלבד).

במסגרת השיחה הטלפונית נשאל אייל "מהן כל העובדות הידועות לסיכון הידועות לך" וענה "אין דברים מיוחדים", ולא הוסיף פרטים.

בעקבות רשלנותה של החברה המארגנת, המזגן ברכב אשר הוביל את המטיילים, ובכללם אייל ואיילת, לא פעל. כתוצאה מכך שררה ברכב צינה עזה. לאור זאת נפל אייל למשכב, ואושפז במשך מספר ימים בבית חולים מקומי (במהלך פינויו של אייל לבית החולים אבד, כתוצאה מחוסר תשומת לב שלו ושל איילת, כמחצית ממטענו, בשווי של \$ 1,250). כעבור מספר ימים, למרבה הצער, נפטר אייל. איילת, אשר אושפזה אף היא לתקופה קצרה, חשה כי לא תוכל לשרוד בעולם אכזר זה ללא אישה (בעלת), איבדה עצמה לדעת בקפיצה לתוך הפיורד הקרוב.

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע (הערה: הדין הרלבנטי לביטוי כיסוי עלות אשפוז הינו ביטוח נכסים).

פתרון

משפט עסקי ומסחרי

תשס"ט, סמסטר ב', מועד א'

מרצה: ד"ר ניר מנדל

5.7.09

שאלה מס' 1 (25%, עד שלושה עמודים)

חלק א' (18%)

להלן כתבה אשר פורסמה ביום 8.6.09 בעיתון "דה מרקר":

"אנחנו בתחרות קשה מול ידיעות אחרונות, אם העיתונים לא מגיעים לקיוסק בזמן, זה אבוד. כשכל המפעל עמד בפני פשיטת רגל והזרמנו הון, שקלתי שיקולי מוסר מול טובת החברה" - כך אמר אתמול מו"ל "מעריב", עופר נמרודי, בבית המשפט המחוזי בתל אביב בנוגע להחלטתו לשלם ליו"ר ארגון מובילי "מעריב" ... בתמורה לכך שלא יקומם נגדו את שאר מובילי העיתון. "תקופה ארוכה שהוא (אהרוני...) טחן לי את המוח. הייתי מוציא לאור צעיר, בן 32, ונכנעתי לו. אלה היו דמי סחיטה מבחינתי, שילמתי כדי שהוא ישכנע את כל המובילים לחתום על ההסכם", אמר.

לפני כארבע שנים תבע יוחאי אהרוני, יו"ר ארגון מובילי "מעריב", כ-3.5 מיליוני שקלים מהעיתון... אהרוני טען, באמצעות עו"ד יורם מושקט, כי ב-93' התחייב העיתון להעסיקו עד 2009 ולהעניק לו תנאים משופרים. ואולם, עבודתו הופסקה ב-2005... והוא תבע הפרשי תגמול.

נמרודי דחה את כל הטענות וטען להגנתו, באמצעות עו"ד רקפת פלד, כי ההסכם שהציג אהרוני מ-93' אינו חתום ואינו מחייב... "זה היה חד משמעית אקדח ברקת. הוא דרש ממני כסף כדי שחברים שלו יחתמו על ההסכמים", אמר.

התביעה נשוא הכתבה הינה תביעתו של יו"ר ארגון מובילי מעריב, אהרוני, לקבל תגמולים בגין השנים 2005 – 2009, עקב הסכם בינו לבין מעריב משנת 1993, אשר מעריב חדל מלקיימו משנת 2005 ואילך. כנגד תביעה זו מעלה מעריב, באמצעות נמרודי, מו"ל מעריב, מספר טיעונים. דונו בטענות המשפטיות העולות מטיעונו של נמרודי כנגד התביעה והאם הן צפויות להתקבל.

חלק ב' (7%)

במסגרת "עסקת החבילה" המתגבשת במשק מוצעים שינויי חקיקה שונים, ובכלל זאת תיקון לחוק הסכמים קיבוציים, אשר קובע, בין היתר, כדלקמן:

"1ח33. (א) מעביד חייב לנהל משא ומתן בעניינים... עם ארגון עובדים יציג...

(ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לחייב מעביד להסכים או לחתום על הסכם קיבוצי עם ארגון עובדים..."

בגין הפרת הוראות הסעיף יוטלו, לפי הצעת החוק, סנקציות שונות.

- א. באיזה עקרון יסוד של דיני החוזים יש בסעיף 1ח33(א) להצעת החוק כדי לפגוע?
- ב. האם יש באמור בסעיף 1ח33(ב) להצעת החוק כדי למנוע את הפגיעה האמורה?

שאלה מס' 2 (25%, עד שלושה עמודים)

חלק א' (18%)

להלן כתבה אשר פורסמה באתר ynet ביום 11.6.09 :

"לפני חודשים ספורים התגלה בגופה של דליה גלבע, מנהלת בכירה בחברת IBM, סרטן השחלות. בימים אלה, אחרי שעברה ניתוח, היא נמצאת בעיצומם של הטיפולים הכימותרפיים. עקב כך נשר שיערה.

מכיוון שהמערכת החיסונית שלה פגיעה מאוד, הורו לה הרופאים להימנע מלשבת במקומות סגורים והומי אדם, כך שלא תהיה חשופה מדי לפגיעתם של חיידקים. כשהיא ובעלה חיפשו מסעדה עם חצר או מרפסת לבילוי של יום שישי, הם הגיעו למסעדת קנטינה בתל-אביב. כמה ימים לפני כן הזמין הבעל, דני גלבע, ... מקומות במסעדה, וציין במפורש שהם מעוניינים לשבת במרפסת.

ביום שישי הגיעו לשם בני הזוג... התברר להם שלמרות ההזמנה – אין מקום בעבורם במרפסת. הבעלים... עמד בכניסה והפנה אותם פנימה. הבעל הסביר שאשתו חולת סרטן, ולכן אינה יכולה לשבת בפנים. לדבריו, ענה להם [הבעלים]: "הזמנתם מקום בפנים, לא בחוץ, ואל תעשו לי פה הצגות. אני רגיל שאנשים משקרים כדי לעבור מקום". במשך כמה דקות ניסו בני הזוג ההמומים לדבר על לבו, ואולם [הבעלים] לא התרשם. לבסוף יצאו מהמסעדה...

"אני לא מוצאת מספיק מלים כדי להביע את שאט נפשי מהתגובה הזאת", אמרה גלבע. "גם ככה המחלה הזאת מדכאת, הייתי מצפה לגילוי של רצון טוב, ולא לאטימות וגסות רוח כזאת. נראה לי הזוי להתחנן על מקום במרפסת, מה גם שדאגנו לכך כמה ימים מראש..."

הניחו כי בעקבות זאת בני הזוג תרו אחר מסעדה אחרת באזור, ושתי המסעדות היחידות בהן עלה בידיהם למצוא מקום פנוי במרפסת הייתה מסעדת "אהרונים", אשר מחיריה גבוהים בכ- 20% ממחירי מסעדת קנטינה, ומסעדת "קפה בלאנק", אשר מחיריה גבוהים בכ- 50% ממחירי מסעדת קנטינה, כאשר בני הזוג בחרו לבסוף במסעדת "קפה בלאנק".

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת החוזה).

חלק ב' (7%)

הניחו כי הזמנת המקום ממסעדת קנטינה בוצעה לא במישרין כי אם באמצעות אתר האינטרנט של המסעדה, וכי עקב תקלה ברשת התקשורת של המסעדה חל שיבוש והזמנתם לא נקלטה כראוי. במסגרת "תנאי השימוש באתר" נאמר כי "השימוש באתר כפוף לתקנון הנמצא במשרדי המסעדה וכן בקישור www.cantina.net", כאשר בתקנון האמור נאמר, בין היתר, כי "המסעדה לא תישא באחריות כלשהי עקב תקלה באתר; המשתמש באתר לא יהיה זכאי לפיצוי כלשהו; המשתמש באתר יהיה מנוע מלפנות לערכאות משפטיות עקב שימוש באתר".

האם לאור האמור תשתנה התשובה לחלק א'?

שאלה מס' 3 (30%, עד שלושה עמודים)

לאחרונה מגבש ח"כ ניצן הורוביץ (מרצ) הצעת חוק אשר לפיה, בין היתר, ספרים ישראלים חדשים יוכלו, בשנתיים הראשונות להוצאתם, להימכר בחנויות הספרים בהנחה מרבית של 15% ותו לא ממחירים הנקוב (שיעור ההנחה המרבית), וכמו כן כי על הוצאות ספרים ייאסר לתת תמריצים כלכליים לחנויות הספרים עבור עידוד מכירתם של ספרים מסוימים ("איסור תמריצי מכירה"). בכתבה אשר פורסמה בעיתון "דה מרקר" ביום 25.6.09 מצוטט ח"כ הורוביץ כמי שאומר כי – "אי אפשר להשאיר את התרבות לחסדי כוחות השוק הפראיים" וכן סיפר הורוביץ "על סופרים שאינם מגיעים לשכר מינימום, על 15 הוצאות ספרים שנסגרו בשנים האחרונות ועל 30 חנויות ספרים עצמאיות ששרדו בכל הארץ". בכתבה שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום 8.6.09 נטען כי בישיבה שהתקיימה ב"התאחדות הוצאות הספרים" (בה חברות עשרות הוצאות הספרים הפועלות בישראל) דנו בהחלטה של ההתאחדות לשכור לוביסטים כדי לקדם את הצעת החוק האמורה.

א. הסבירו מה צפויה להיות התוצאה הכלכלית של הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית, אם תתקבל, כיצד יש בכך לפגוע במטרות היסוד של דיני ההגבלים העסקיים, ומדוע מעוניינת אף ההתאחדות הוצאות הספרים בקידום הצעת החוק.

ב. הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית עדיין לא נתקבלה. הניחו כי חלף זאת (i) מנהלי שתי רשתות הספרים הגדולות – "סטימצקי" ו-"צומת ספרים" הגיעו להסכמה ברוח הצעת החוק בעניין שיעור ההנחה המרבית. כמו כן הניחו כי (ii) ההתאחדות הוצאות הספרים הקימה חברה בת לפיתוח ממשק משתמש בעברית ל"ספר דיגיטלי" (ספר המאפשר קריאת טקסט מצג LCD מתקדם), כאשר הוצאות הספרים הסכימו בדבר מגבלות שונות בשימוש בתוצאות הפיתוח, וכן הסכימו שלא לבצע פיתוח מקביל של ממשק כאמור. נוסף לכך, כידוע, (iii) ההתאחדות הוצאות הספרים מארגנת מידי שנה, את "שבוע הספר העברי", כאשר הוסכם בין הוצאות הספרים בדבר מספר מרבי של כותרים חדשים אשר כל הוצאה תמכור לראשונה במסגרת שבוע הספר ו- (iv) ההתאחדות הוצאות הספרים שכרה לוביסטים כדי לקדם את הצעת החוק של ח"כ הורוביץ.

(1) האם כל אחד מ- i – iv המתוארים לעיל מהווה הסדר כובל?

(2) אם כן, האם כל אחד מההסדרים הכובלים כאמור זכאי לפטור?

ג. הצעת החוק של ח"כ הורוביץ מבקשת, כאמור, אף לאסור על הוצאות ספרים לתת תמריצים כלכליים לחנויות הספרים. הסבירו:

(1) כיצד הצעת החוק בעניין איסור תמריצי מכירה פוגעת בתחרות;

(2) באילו נסיבות איסור תמריצי מכירה הינו ראוי ועולה בקנה אחד עם דיני ההגבלים העסקיים;

(3) מדוע, על פני הדברים, הנסיבות בס"ק ג(2) לעיל אינן מתקיימות במקרה זה.

שאלה מס' 4 (20%, עד שני עמודים)

אייל סובל מקור, וצינה גורמת לו ככלל לחלות. למרות זאת, אייל ורעייתו איילת נרשמו לטיול מאורגן לאיסלנד. ערב הטיול רכש אייל, באמצעות שיחה טלפונית עם מוקד חברת הביטוח, ביטוח חיים ביחס לעצמו וביחס לרעייתו, על סך של \$ 100,000 לכל אחד מהם (כאשר בשני המקרים המוטב הינו אייל), ביטוח לכיסוי עלות אשפוז בבית חולים "מכל סיבה שהיא", הן לעצמו והן לרעייתו, וכן רכש ביטוח מטען, כאשר סכום הביטוח הינו \$ 2,000 (בעוד אשר שווי המטען הינו \$ 2,500). מבלי שידע זאת, רעייתו של אייל רכשה אף היא ביטוח חיים, ביחס לעצמה (בלבד), על סך של \$ 150,000, וכן ביטוח לכיסוי עלות אשפוז בבית חולים "עקב תאונה", עבור עצמה (בלבד).

במסגרת השיחה הטלפונית נשאל אייל "מהן כל העובדות הידועות לסיכון הידועות לך" וענה "אין דברים מיוחדים", ולא הוסיף פרטים.

בעקבות רשלנותה של החברה המארגנת, המזגן ברכב אשר הוביל את המטיילים, ובכללם אייל ואיילת, לא פעל. כתוצאה מכך שררה ברכב צינה עזה. לאור זאת נפל אייל למשכב, ואושפז במשך מספר ימים בבית חולים מקומי (במהלך פינויו של אייל לבית החולים אבד, כתוצאה מחוסר תשומת לב שלו ושל איילת, כמחצית ממטענו, בשווי של \$ 1,250). כעבור מספר ימים, למרבה הצער, נפטר אייל. איילת, אשר אושפזה אף היא לתקופה קצרה, חשה כי לא תוכל לשרוד בעולם אכזר זה ללא אישה (בעלה), איבדה עצמה לדעת בקפיצה לתוך הפיורד הקרוב.

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע (הערה: הדין הרלבנטי לביטוי כיסוי עלות אשפוז הינו ביטוח נכסים).

פתרון

שאלה מס' 1

חלק א'

- לא נכרת חוזה:
  - נמרודי טוען למעשה כי לא נכרת חוזה בינו לבין אהרוני, וביתר חידוד כי למעשה נעדר יסוד "גמירת הדעת"
  - חוזה בלתי חתום מהווה הוכחה כמעט מוחלטת להיעדרה של גמירת דעת, זולת אם יש ביטויים חיצוניים לגמירת הדעת, כמו תשלום כסף או הסתמכות הצדדים על החוזה
  - במקרה דנן קיימת הסתמכות מובהקת של הצדדים על החוזה – ההסכם הרי קיים במשך 12 שנים תמימות (1993 – 2005)
  - לפיכך, יקשה על נמרודי לטעון כי לא נכרת חוזה
- פגם בכריתת החוזה – החוזה נכרת עקב כפייה:
  - רכיב הכפייה – אין המדובר בכפייה באיום, שכן המעשה אותו אהרוני איים במשתמע לעשות – לקומם את מובילי העיתון כנגד העיתון, אינו מהווה מעשה בלתי חוקי; ניתן לטעון כי המדובר בכפייה כלכלית, כאשר אהרוני מפעיל לחץ עסקי-מסחרי בלתי לגיטימי, כאשר הוא מאיים לקומם את שאר מובילי העיתון כנגד העיתון כאמור, כאשר עיתוי האיום הוא במועד בו העיתון הינו פגיע ביותר, לאור התחרות הקשה מול ידיעות אחרונות מחד ומצבו הכלכלי הקשה של העיתון מאידך. עם זאת, אהרוני אינם מאיים למעשה בהפרת חוזה, אלא בכך שימנע כריתת חוזה, וספק לפיכך האם מעשיו מהווים כפייה
  - קשר סיבתי – התנהגותו של אהרוני היא הגורם להתקשרות עימו בחוזה כפי שנקשר בהתאם לתנאיו, או אף להתקשרות עימו בחוזה בכלל
  - זכות הביטול במקרה של כפייה הינה מוחלטת ועצמית
  - הודעת הביטול צריכה להעיד באופן ברור על כוונה לבטל את החוזה. נראה כי הפסקת עבודתו של אהרוני בעיתון מעידה על כוונה כאמור
  - הודעת הביטול צריכה להינתן תוך זמן סביר לאחר שנודע לעיתון שפסקה הכפייה. יקשה לומר כי רק כעבור 12 שנים פסקה הכפייה כאמור
  - לכן, ספק רב האם מתקיימים יסודות עילת הכפייה, וממילא נראה כי הודעת הביטול לא ניתנה במועד הנדרש
- פגם בכריתת החוזה – החוזה נכרת עקב עושק:
  - קשר סיבתי – העיתון התקשר בחוזה כפי שנקשר בהתאם לתנאיו, או אף התקשר בחוזה בכלל, עקב התנהגותו של אהרוני, לאור מצבו הכלכלי של העיתון והתחרות מול ידיעות אחרונות, והלחץ אשר הפעיל אהרוני על נמרודי תוך ניצול חוסר ניסיונו
  - מצב העשוק –
  - מצוקה – העיתון היה מצוי בלחץ כלכלי חמור עקב התחרות העזה מול ידיעות אחרונות ומצבו הכלכלי הקשה, והיה על סף פשיטת רגל. גם מצוקה ארעית, כל עוד היא קיימת בעת ההתקשרות, הינה מצוקה

- חוסר ניסיון – נמרודי טוען כי הוא היה "מוציא לאור צעיר, בן 32". ברם, אין די בחוסר מומחיות כאמור או בחוסר שיקול-דעת עסקי גרידא, אלא יש להצביע על מגבלות חברתיות וחינוכיות או על תכונה הטבועה במתקשר, דבר אשר על פניו אינו מתקיים במקרה דנן
- התנהגות העושק – אהרוני ידע על מצבו של העיתון כאמור ועל חוסר ניסיונו של נמרודי וניצל מצב זה לצורך הטבת מצבו החוזי
- גריעות תנאי החוזה – אם בהשוואת החוזה הנדון לחוזה היפותטי מאותו סוג מתגלה פער בלתי סביר, למשל, אם אלמלא מצב העשוק והתנהגות העושק אהרוני לא היה מקבל סכומי כסף כה גבוהים, הרי אכן המדובר בתנאים גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל. בהיעדר תנאים מקובלים על בית המשפט לפתח אמת מידה עצמאית תיאורטית המעוגנת בהשקפת הצדק שלו במערכת היחסים הנדונה
- זכות הביטול במקרה של עושק הינה מוחלטת ועצמית
- הודעת הביטול צריכה להעיד באופן ברור על כוונה לבטל את החוזה. נראה כי הפסקת עבודתו של אהרוני בעיתון מעידה על כוונה כאמור
- הודעת הביטול צריכה להינתן תוך זמן סביר מרגע שנודע לעיתון על עילת הביטול. פשיטא כי חלוף 12 שנים אינן זמן סביר כאמור
- לכן, גם אם אכן מתקיימים כל יסודות עילת העושק, הרי הודעת הביטול לא ניתנה במועד הנדרש

חלק ב'

- סעיף א': אחד מעקרונות היסוד של דיני החוזים הינו עקרון חופש החוזים, ובמסגרת זאת חופש ההתקשרות בחוזה, ובכלל זאת חופש ההתקשרות בחוזה במובן השלילי – החופש להימנע מלהתקשר בחוזה. סעיף 1ח33(א) לחוק אשר מחייב את המעביד לנהל משא ומתן עם ארגון העובדים פוגע בחופש ההתקשרות כאמור של המעביד
- סעיף ב': אכן, החיוב הינו למעשה לנהל משא ומתן, ואינו להסכים או לחתום על הסכם עם ארגון העובדים. ברם, תוכנה המהותי של החובה לנהוג בתום לב במשא ומתן לכריתת חוזה הינו, בין היתר, איסור על ניהול משא ומתן בלי כוונה להגיע לחוזה בסיומו, וכן הגבלה על יכולתו של צד לפרוש מן המשא ומתן. הפרה של החובות כאמור עשויה להשית על המפר סנקציות שונות (לפי הפסיקה המסורתית – פיצויי הסתמכות בלבד; לפי הפסיקה החדשה – כל סעד שהוא). לכן, הלכה למעשה, החיוב לנהל משא ומתן טומן בחובו, גם אם לא באופן מוחלט, את החיוב לכרות חוזה

שאלה מס' 2חלק א'

- הפרת ההסכם: מסעדת קנטינה הפרה את ההסכם עם בני הזוג גלבוע לפיו יוכלו לסעוד במרפסת המסעדה באותו בוקר
- אכיפת החוזה:
  - אכיפת החוזה משמעה פנייה לבית המשפט על מנת שיורה למסעדה כי בני הזוג יוכלו לסעוד במרפסת המסעדה באותו המועד [בהנחה שניתן לפנות לבית המשפט באופן מיידי]
  - בחינת הסייגים לסעד האכיפה:
    - החוזה אינו בר ביצוע – אין מקום פנוי במרפסת, כאשר הצדדים השלישיים אשר כבר יושבים במקומם הינם לכאורה בעלי זכויות עדיפות
    - שירות אישי – אין המדובר לכאורה בשירות אישי, שכן השירות אינו מתבצע על ידי המסעדה (כישות וירטואלית) או על ידי הבעלים, אלא על ידי צוות העובדים (להבדיל מעובד מסוים)
    - פיקוח בלתי סביר – אין המדובר בחוזה מורכב, והמשך הצפוי של ביצועו אינו ארוך, ואף מידת שיתוף הפעולה הנדרש בין הצדדים אינה רבה; מנגד, ניתן לטעון כי אם ייכפה על המסעדה להושיבם במרפסת, הרי יוענק להם שירות גרוע, כך שיידרשו [באופן עיוני, בהתעלם ממגבלת הזמן כאמור] פניות חוזרות ונשנות לבית המשפט
- ביטול והשבה:
  - האם ההפרה הינה הפרה יסודית – הפרת המסעדה אינה הפרה יסודית מוסכמת בהיעדר תניה חוזית אשר קובעת כאמור (אין בציון המפורש כי המרפסת דווקא מבוקשת כדי להפוך את ההפרה ליסודית, שכן אלמלא ציון כאמור הרי ממילא לא הייתה כל הפרה); הפרת המסעדה אינה נראית כהפרה יסודית מסתברת, באשר אדם סביר, שאינו במצבה המיוחד של דליה גלבוע, לא היה נמנע ככל הנראה להזמין מקום רק בשל הישיבה בפנים המסעדה חלף המרפסת. לעומת זאת, אם דני גלבוע היה מציין, בעת ההזמנה, את הסיבה לדרישת המרפסת דווקא, ניתן היה לכאורה לטעון כי המדובר בהפרה יסודית מסתברת
  - לו ההפרה הייתה הפרה יסודית, בני הזוג יכולים היו לבטל את החוזה ללא מתן ארכה. בהנחה כי ההפרה אינה הפרה יסודית, נדרשה מתן ארכה כאמור, ובני הזוג אכן ניסו לדבר עם הבעלים, כאשר לאור הנסיבות נראה כי המדובר בזמן סביר; כמו כן, לאור הנסיבות, ברור כי אין לומר כי הביטול לאחר מתן הארכה כאמור הינו "בלתי צודק"
  - הביטול נעשה בהודעה של הנפגע למפר. הודעת הביטול אינה צריכה להיות מפורשת, ודי בכך שמשתמעת ממנה כוונת ביטול. במקרה שלפנינו, עזיבת המסעדה מהווה למעשה הודעת ביטול
  - ביטול החוזה צריך שיעשה תוך זמן סביר לאחר שנודע לנפגע על ההפרה. במקרה דנן, ברי כי הביטול נעשה תוך זמן סביר
  - מאחר ולא נמסרו תמורות הדדיות, ההשבה אינה רלבנטית

• פיצויים:

- הזכות הכללית לפיצויים: קיים קשר סיבתי בין ההפרה לנזק, כאשר בעקבות ההפרה נאלצו בני הזוג לסעוד במסעדה יקרה יותר; עם זאת, ספק האם מתקיימת דרישת הצפיות, באשר בעלי המסעדה לא ידע בעת כריתת החוזה כי אם יסרב להושיבם במרפסת ייאלצו בני הזוג לחפש אחר מסעדה אחרת, משום שלא ידע על מצבה המיוחד של האשה, וככל הנראה אף לא היה עליו לדעת כאמור (הצפיות מתייחסת, כאמור, לרגע כריתת החוזה, ולא למועד ההפרה). מכל מקום, אם אכן יש לומר כי על המסעדה היה לצפות כי עקב ההפרה ייאלצו בני הזוג לתור אחר מסעדה נוספת, ולאור העומס ביום שישי לא יהא בפניהם מבחר רב וייאלצו לפיכך לבחור במסעדה יקרה יותר, הרי מתקיימת דרישת הצפיות; על הפיצוי להעמיד את בני הזוג במקום בו היו אילו קוים החוזה ללא ההפרה, ובמקרה דנן ניתן לטעון כי המדובר בהפרש המחירים בין מסעדת קנטינה למחירי המסעדה בה נאלצו לסעוד, בכפוף לאי-עמידה בנטל הקטנת הנזק כמפורט להלן
- פיצויים בעד נזק שאינו של ממון: לבני הזוג נגרמה עוגמת נפש רבה. עם זאת, לבית המשפט שיקול דעת הן לגבי עצם קיומו של הפיצוי והן לגבי קביעת גובהו
- נטל הקטנת הנזק: על בני הזוג היה לנקוט אמצעים כדי להקטין את נזקם, ובמקרה זה משמע הדבר לבחור במסעדה אשר קרובה ככל האפשר ברמתה למסעדת קנטינה. מאחר ועלה בידי בני הזוג לאתר מסעדה חלופית, הרי הם עמדו בנטל הקטנת הנזק לעניין הפיצויים בעד נזק שאינו של ממון באופן מלא; עם זאת, מאחר והם בחרו במסעדה היקרה מבין השתיים, הרי הם עמדו בנטל הקטנת הנזק לעניין הזכות הכללית לפיצויים באופן חלקי בלבד, ולכן יוכלו לדרוש פיצוי כאמור בגין ההפרש בין המסעדה הזולה מבין השתיים למחירי מסעדת קנטינה, אך לא בגין ההפרש בין המסעדה היקרה, בה בחרו לשבת, למחירי מסעדת קנטינה

חלק ב'

• האם המדובר בתנאים מקפחים בחוזה אחיד:

- חוזה אחיד: האתר ותנאי השימוש בו הינו למעשה נוסח של חוזה, אשר תנאיו נקבעו כולם מראש בידי צד אחד, כדי שישמשו תנאים לחוזים רבים, בינו לבין אנשים בלתי מסוימים במספרם או בזהותם
- תנאי בחוזה אחיד: תנאי השימוש מאוזכרים, על דרך של הפניה לתקנון המצוי במשרדי המסעדה (הספק) וכן באתר האינטרנט
- תחולה על הספק: הוראות חוק החוזים האחדים חלות על מנסח החוזה – הספק – המסעדה
- תנאי מקפח:
- חזקות הקיפוח: התנאי לפיו "המסעדה לא תישא באחריות כלשהי עקב תקלה באתר" הינו תנאי הפוטר את הספק באופן מלא מאחריות שהייתה מוטלת עליו על פי דין אילולא אותו תנאי, ולכן חזקה שהינו מקפח; בדומה, התנאי לפיו

"המשתמש באתר לא יהיה זכאי לפיצוי כלשהו" שולל תרופה העומדת ללקוח על פי דין ולכן חזקה שהינו מקפח

■ חזקה חלוטה של קיפוח: התנאי לפיו "המשתמש באתר יהיה מנוע מלפנות לערכאות משפטיות עקב שימוש באתר" שולל את זכותו של הלקוח לפנות לערכאות משפטיות ולכן הינו בטל

• המשמעות – טענות חרב:

○ בני הזוג יוכלו לטעון כי הם זכאים לתבוע את המסעדה בגין התקלה באתר, למרות התנאי האמור כי המסעדה לא תישא באחריות כלשהי עקב התקלה כאמור, משום שתנאי זה חזקה שהינו מקפח ולכן בטל

○ בני הזוג יוכלו לטעון כי הם זכאים לפיצויים, למרות התנאי האמור כי הם לא יהיו זכאים לפיצויים כאמור, משום שתנאי זה חזקה שהינו מקפח ולכן בטל

○ בני הזוג יוכלו לפנות לערכאות משפטיות, מפני שהתנאי השולל זאת מהם הינו בטל

• לכן, כפי הנראה התשובה לחלק אי לא תשתנה

שאלה מס' 3נדרש א'

- הצעתו של ח"כ הורוביץ בעניין שיעור ההנחה המרבית מהמחיר הנקוב משמעה קביעת מחיר מזערי לספר. בהנחה שהמחיר הינו אפקטיבי (היינו, כי המחיר אשר היה נקבע אלמלא כן היה נמוך יותר), הרי הוא יביא לעליית המחיר בשוק
- ההסכם פוגע ביעילות הכלכלית ומביא לאובדן רווחה חברתית, באשר כל מחיר מזערי מביא לכך שלפחות חלק מהעסקאות היעילות נמנעות; ההסכם פוגע בצדק החלוקתי, שכן הוא מקטין את רווחתם של הצרכנים לטובת רווחתן של חנויות הספרים
- אמנם המחיר מתייחס למערכת היחסים אשר בין הצרכנים (הסופיים) לבין חנויות הספרים, אולם הצעת החוק תגדיל כאמור את חלקן של חנויות הספרים ברווחה החברתית, ובכך בעקיפין אף צפוי לגדול חלקן היחסי של הוצאות הספרים, במערכת היחסים אשר בין חנויות הספרים לבין הוצאות הספרים

נדרש ב'

- רכיבי הסדר כובל:
  - הסדר – כל אחד מ- i – iv המתוארים מכונן הסכמה (אשר אף עולה כדי הסכמה חוזית מפורשת) ולפיכך מהווה "הסדר"
  - בין בני אדם המנהלים עסקים – סטימצקי וצומת ספרים מתחרות זו בזו; הוצאות הספרים השונות אף הן למעשה מתחרות זו בזו. לכן המדובר בבני אדם המנהלים עסקים (הן לפי הגישה המצרה ששררה בעבר והן לפי הגישה המרחיבה הנוכחית)
  - הגבלת התחרות בין הצדדים – הכבילות מגבילות את חופש הפעולה של הצדדים (סטימצקי וצומת ספרים בהסכם ביניהן; הוצאות הספרים בהסכם ביניהן)
  - הגבלת התחרות –
- קביעת שיעור ההנחה המרבית הינה הסדר לתיאום מחירים, ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם לחזקה החלוטה שבסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים
- הקמת חברת המו"פ המשותפת וההתחייבות שלא לבצע פיתוח מקביל מגבילה את הוצאות הספרים ביחס לקיום פיתוח עצמאי על ידי כל אחת מהן, ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם לסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים
- קביעת המספר המרבי של כותרים חדשים לכל הוצאה אשר כל הוצאה תמכור לראשונה במסגרת שבוע הספר העברי מהווה למעשה הסדר להקטנת ההיצע של הנכסים בשוק ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם לחזקה החלוטה שבסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים
- שיתוף הפעולה בין הוצאות הספרים לעניין שכירת הלוויסטים מהווה פגיעה בתחרות בהתאם לסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים

• פטורים :

- ההסדר בעניין קביעת שיעור ההנחה המרבי אינו זכאי לפטור כלשהו. בפרט, ההסדר אינו זכאי לפטור סוג להסכמים שפגיעתם בתחרות קלת ערך, הן משום שמהותו תיאום בעניין הנחה שתוצע, והן משום שנתח השוק של הצדדים לו בשוק המוצר, אשר בו הינם מתחרים, הינו יותר מ-10%
- ההסדר בעניין הקמת חברת המו"פ יכול היה ליהנות מפטור סוג להסכמי מחקר ופיתוח, משום שעיקרו ביצוע תכנית מחקר ופיתוח בידי תאגיד משותף. ההסכם הינו בין מתחרים, ביחס לשוק בו הם מתחרים, ונדרש לעמוד בתנאים הרלבנטיים. מאחר וההסכם נוגע לשימוש בתוצאות הפיתוח והוא מטיל מגבלות שונות, הרי לא מתקיים אחד התנאים הנדרשים לפטור; הכבילה בעניין התחייבות שלא לבצע פיתוח עצמאי באותו תחום הייתה כשלעצמה מותרת, אילו ההסכם היה עומד בתנאים הנדרשים לפטור
- ההסדר בעניין כמות הכותרים המרבית יכול היה ליהנות מפטור סוג למיזמים משותפים, משום ששבוע הספר העברי הינו למעשה מיזם משותף לשיווק טובין. אולם, מאחר ועיקרו של ההסכם הינו הגבלת המגוון של הנכסים שצד להסדר יציע, ההסדר אינו זכאי לפטור כאמור
- שכירת הלוביסטים במשותף פטורה בהתאם לפטור הלבר-חקיקתי לשיתופי פעולה בין מתחרים מול רשויות השלטון, ובתנאי שבמסגרת שיתוף הפעולה בין הצדדים לא יועבר כל מידע שהעברתו עלולה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין העסקים החולקים במידע

נדרש ג'

- תמריצי מכירה, מעצם טבעם, מעודדים את התחרות, והינם אמצעי מן המעלה הראשונה של יצרן לקדם את מוצריו. לכן, האיסור על תמריצי מכירה פוגע בתחרות
- איסור תמריצי מכירה הינו ראוי ועולה בקנה עם דיני ההגבלים העסקיים כאשר המדובר בהתנהגות טורפנית של מונופול, וביתר חידוד כאשר תמריצי המכירה מהווים אמצעי לניצול מעמדו של בעל המונופולין לרעה, כפי שהיה בפרשת שיטות השיווק של ידיעות אחרונות
- במקרה דנן ברור כי שוק הוצאות הספרים הינו תחרותי (פועלות עשרות הוצאות ספרים), ולכן הרציונאל לאיסור על תמריצי מכירה אינו מתקיים במקרה שלפנינו

שאלה מס' 4

• הביטוחים השונים:

○ ביטוח החיים -

- ביטוח חיים אינו כפוף לעיקרון ביטוח כפל, ולכן אין מניעה לרכוש ביטוח חיים משני מבטחים שונים ביחס לאותו אדם (איילת)
- נדרשת הסכמתה בכתב של איילת לכך שאייל ירכוש ביטוח חיים ביחס אליה, היינו, כאשר מקרה הביטוח הינו מותה של איילת והמוטב הינו אייל. במקרה זה פשיטא כי החריג המתייחס לביטוח חיים של חברי קבוצה שהרכבה אינו קשיח אינו רלבנטי
- מותו של אייל הינו קרות מקרה הביטוח ביחס לביטוח חייו הוא
- איילת גרמה בהתאבדותה לקרות מקרה הביטוח, ומאחר וההתאבדות ארעה לפני חלוף שנה מכריתת החוזה, המבטח יהיה פטור מחבותו (בין ביחס לביטוח אשר רכש אייל ביחס אליה ובין ביחס לביטוח אשר רכשה היא עבור עצמה)
- עקרון התחלוף (שיבוב) אינו חל ביחס לביטוח חיים, ולכן אין מניעה כי ניתן יהיה לתבוע אף את החברה המארגנת בגין התקלה במערכת החימום אשר הביאה למותו של אייל (היינו, יורשי אייל יוכלו להגיש תביעה כאמור, ומנגד למבטח חייו של אייל לא תהא זכות שיבוב כנגד החברה המארגנת)

○ ביטוח כיסוי עלויות האשפוז -

- אשפוזו של אייל הינו קרות מקרה הביטוח ביחס לאשפוזו הוא
- ביחס לאיילת ביטוח כיסוי עלויות אשפוז הינו ביטוח כפל, באשר הביטוח אשר נרכש על ידי איילת מכוסה במלואו על ידי הביטוח אשר נרכש עבורה על ידי אייל: בשני המקרים הסיכון הינו אשפוזו של איילת, הביטוח שרכש אייל מכסה אשפוז בשל "כל סיבה שהיא" ולכן אף "עקב תאונה", המכוסה בביטוח שרכשה איילת, ותקופות הביטוח (הטיול) הינן חופפות
- אולם, בפועל, אשפוזו של איילת – מקרה הביטוח, התרחש בגין התקלה במערכת החימום, ולכן מכוסה רק על ידי אחד המבטחים ("מכל סיבה שהיא"), הימנו תגבה את תגמולי הביטוח; לו מקרה הביטוח היה מכוסה על ידי שני המבטחים, ניתן היה לתבוע את תגמולי הביטוח ממבטח אחד בלבד או מכולם יחד, ובלבד שבסך הכל לא יתקבל יותר מהסכום המגיע, אילו הביטוח היה נערך אצל מבטח יחיד
- בהתאם לעיקרון התחלוף, זכות הפיצוי אשר עומדת לאייל ולאילת כלפי החברה המארגנת (שהרי רשלנותה הביאה לנפילתם למשכב) עוברת למבטח, מששילם להם את תגמולי הביטוח, היינו, זכות התביעה מומחית למבטח כאמור

○ ביטוח המטען –

- ביטוח המטען הינו ביטוח חסר, משום שסכום הביטוח, \$ 2,000, נמוך משווי של הנכס המבוטח, \$ 2,500, היינו, סכום הביטוח הינו $2,000/2,500 = 80\%$ משווי הנכס בעת כריתת החוזה

- לכן, בקרות מקרה הביטוח – אובדן כמחצית מהמטען בסך \$ 1,250, תגמולי הביטוח יהיו בשיעור 80% מכך, היינו \$ 1,000 בלבד
- הפרת חובת הגילוי (ביחס לביטוח החיים של אייל וביחס לביטוח כיסוי עלויות האשפוז של אייל)
  - איסור מצג שווא –
    - הצגת שאלה בכתב למבוטח לפני כריתת החוזה – השאלה הוצגה בעל-פה, אך לא בכתב
    - שאלה בעניין מהותי – השאלה מתייחסת, למצער במשתמע, למצבו הבריאותי של אייל, אשר יש בו כדי להשפיע באופן ישיר על סיכויי התממשותו של הסיכון המבוטח
    - המבוטח לא השיב תשובה מלאה וכנה – תשובתו של אייל "אין דברים מיוחדים" אינה תשובה מלאה וכנה
    - השאלה לא הייתה גורפת – על פניו נוסח השאלה הינה גורפת לכן, אייל ככל הנראה לא הפר את האיסור על מצג שווא
  - חובת הגילוי היזום – נראה כי העובדה כי צינה גורמת לאייל לחלות, כאשר על הפרק טיול לאיסלנד, הינה עובדה אשר על אייל היה לגלותה באופן יזום
  - אם חובת הגילוי לא הופרה, הרי התשובה לאמור לעיל אינה משתנה. אם חובת הגילוי הופרה, אזי, מאחר והפרת חובת הגילוי נתגלתה רק לאחר קרות מקרה הביטוח –
    - אם הפרת חובת הגילוי הייתה שלא בכוונת מרמה, המבטח חייב בתגמולי ביטוח מופחתים, שהוא כיחס בין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המצב לאמתו לבין דמי הביטוח המוסכמים, או אף פטור לחלוטין, אם מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח גבוהים יותר, אילו ידע את המצב לאמתו
    - אם הפרת חובת הגילוי הייתה בכוונת מרמה, המבטח פטור לחלוטין מתשלום תגמולי הביטוח